

Q'eros z Andów peruwiańskich: dynamiki relacyjne w świecie więcej-ni-ludzkim

Q'eros z Andów peruwiańskich: dynamiki relacyjne w świecie więcej-ni-ludzkim - Anna Przytomska

[Q'eros z Andów peruwiańskich: dynamiki relacyjne w świecie więcej-ni-ludzkim - Anna Przytomska \[1\]](#)

Przydatne informacje **Data publikacji/emisji:** 08-07-2026

Źródło: [Youtube IEiAK UW](#) [2]

Zarejestrowano podczas: seminarium IEiAK UW

Miejsce wydarzenia: Warszawa, ul. Żurawia 4

Data wydarzenia: 04-03-2026

Prezentujemy zapis otwartego seminarium naukowego IEiAK UW z 04.03.2026, na którym wystąpiła dr Anna Przytomska.

Wykład poświęcony jest światu Q'eros (Keczua) z Kordyliery Vilcanota (Andy peruwiańskie), rozumianemu jako rzeczywistość więcej-ni-ludzka, współtworzona przez ludzi, góry (apus), zmarłych, zwierzęta oraz inne byty nie-ludzkie. Pierwsza część wykładu poświęcona jest specyfice i metodologii badań antropologicznych nad światem więcej-ni-ludzkich w regionie andyjskim. Omawia pracę terenową rozumianą jako praktykę ontograficzną, opartą na ucieleśnionym poznaniu, podlegającą zdarzeniom i relacjom ujawniającymi się w terenie oraz zawieszeniu uprzednich kategorii analitycznych na rzecz tego, co wywołania się w praktyce. Wykład pokazuje, w jaki sposób badania terenowe nie tylko opisują świat Q'eros, lecz same stają się elementem relacyjnych procesów, poprzez które świat ten jest współtworzony. Druga część wykładu skupia się na tym, w jaki sposób rzeczywistość więcej-ni-ludzka powstaje i ujawnia się w praktyce – poprzez codzienne działania i pracę, doświadczenie cielesne oraz relacje wzajemnych zobowiązań między bytami, a także poprzez naruszanie tych norm, które prowadzi do zaburzeń porządku świata. Centralnym zagadnieniem jest pytanie o to, co znaczy być osobą (*runa*) w wysokogórskich wspólnotach Q'eros oraz w jaki sposób nawiązują, podtrzymują i negocjują relacje z innymi bytami, które współkonstruują ich świat. Omawia trzy kluczowe dynamiki organizujące te relacje: wymiany (ofiarność, troska, wzajemność), drapieżność (choroba, śmierć, odczowieczenie) oraz mimetyzm (oswajanie poprzez naśladownictwo) – rozumiane jako formy relacyjności, w których granice między tym, co ludzkie i nie-ludzkie, pozostają otwarte, negocjowane i podatne na transformację.

Badania terenowe zostały zrealizowane w ramach grantu PRELUDIUM, finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki (nr grantu 2014/15/N/HS3/01694), oraz dzięki wsparciu Centrum Badań Andyjskich Uniwersytetu Warszawskiego. Szczególne podziękowania kieruję do prof. Mariusza Ziółkowskiego, dyrektora Centrum Badań Andyjskich UW, za pomoc i wsparcie logistyczne podczas realizacji badań w Peru, oraz do prof. Aleksandra Posern-Zielińskiego (UAM), promotora i opiekuna naukowego projektu, za opiekę merytoryczną. Dziękuję również prof. Janowi Szemińskiemu (University of Jerusalem) za cenne konsultacje etnohistoryczne i etnolingwistyczne.

dr Anna Przytomska – antropolożka kulturowa specjalizująca się w etnologii Ameryki Południowej, ze szczególnym uwzględnieniem studiów andyjskich. Prowadziła długotrwałe badania terenowe w Andach ekwadorskich i peruwiańskich, a także w Hiszpanii (Andaluzja oraz Wspólnota Walencka). Jej zainteresowania badawcze obejmują etnomedycynę, praktyki szamańskie i rytualne, relacje między człowiekiem a naturą, koncepcje ciała i osoby, a także etnohistorię, ze szczególnym uwzględnieniem historii tubylczej i historii mówionej.

Adres URL źródła: <https://etnologia.uw.edu.pl/wokol-etnologii/mediateka/qeros-z-andow-peruwianskich-dynamiki-relacyjne-w-swiecie-wiecej-niz>

Odniesienia

[1] <https://etnologia.uw.edu.pl/file/qeros-z-andow-peruwianskich-dynamiki-relacyjne-w-swiecie-wiecej-niz-ludzkim-anna-przytomska>

[2] <https://youtu.be/JPWJhzSBOeA?si=P3aThsDNPQ85uAnE>